

مقاله دکتر الهیان با موضوع انتخابات – سرمایه های اجتماعی

۱۸ مرداد ۱۳۹۰ ساعت ۱۳:۰۶

بسمه تعالی

انتخابات – سرمایه اجتماعی زنان- جوانان

مقدمه

پیش رو بودن انتخابات نهم مجلس شورای اسلامی و اهمیت ویژه آن در شرایط کنونی مسئله ایست که توجه بسیاری از نخبگان سیاسی و جریانات موجود را بیش از انتخابات های گذشته مجلس به خود جلب نموده است . شرایط بین الملل و انقلابهای منطقه و تلاش دشمنان نظام در مشابه دانستن شرایط ایران با کشورهای در حال انقلاب نشان از خوابهای آشفته آنان برای جدا نمودن سرمایه ه عظیم اجتماعی ملت و کمرنگ نمودن مشارکت مردم در انتخابات دارد . و البته شواهد و اطلاعات موجود نشان دهنده آن است که دشمنان پروژه طراحی شده در انتخابات ۸۸ را به شکلی دیگر و با روشهای حساب شده و با استفاده از جریانات فتنه گر و منحرف بار دیگر رقم بزند و در این میان موسسات مطالعاتی و بنیادهای صهیونیستی تحلیل های زود هنگام خود را در این رابطه ارائه داده اند. از سوی دیگر پیچیدگی شرایط سیاسی با توجه به فعالیت جریان فتنه و جریان انحرافی و نیز سهم خواهی بعضی از شخصیتها و جریانات اصولگرا که می تواند منجر به مخدوش نمودن وحدت جبهه اصولگرا گردد. اهمیت توجه بیشتر احزاب و جریانات سیاسی در جهت بصیرت بخشی و آگاهی بخشی امت حزب ا ... جهت حضور هرچه پررنگ تر و آگاهانه تر در انتخابات مجلس نهم شورای اسلامی را متذکر می سازد . شاید آن روزی که حضرت امام(ره) اصرار و پافشاری بر جمهوری اسلامی داشتند و فرمودند جمهوری اسلامی نه یک کلمه کمتر نه یک کلمه بیشتر . توجه به اهمیت این دیدگاه استراتژیک حضرت امام در مقابله با زیاده خواهان و سهم خواهان از انقلاب می شد و باید گفت امروز در دهه چهارم انقلاب اسلامی اهمیت نظام جمهوری اسلامی و نظامی مبتنی بر مردم سالاری دینی بیش از هر زمان دیگر مشخص گردیده است . در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصول متعددی اشاره بر نقش مردم با تأکید آراء عمومی در اداره کشور دارد . که بر اساس همین اصول، نظام مبتنی بر مردم سالاری دینی پی ریزی می گردد . اصل ششم قانون اساسی صراحت بر اداره امور کشور با اتکاء به آراء عمومی از طریق انتخابات دارد . و نشانه های این نوع نگاه در جای جای قانون اساسی مشهود است تا آنجا که تنها جهت نهادینه کردن مشارکت مردم در اداره کشور هفت اصل از قانون اساسی به امور شوراها پرداخته(اصل ۱۰۰ تا ۱۰۶). مبنای این نگاه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران به مشارکت و دخالت مردم در امور و تصمیمات کلان کشور، فراهم آوردن سرمایه اجتماعی برای نظام بعنوان یک پشتوانه بی بدیل و

بی نظیر می باشد. در اندیشه سیاسی حضرت امام بنای نظام بر اساس مشارکت آحاد مردم گذاشته می شود و بر اساس همین اندیشه ایشان در فرمایشات خود مکرر به این مهم تأکید دارند؛ "باید همه زن ها و مردها در مسائل اجتماعی، در مسائل سیاسی وارد باشند و ناظر باشند . هم به مجلس ناظر باشند، هم به کارهای دولت ناظر باشند، و اظهار نظر بکنند. [1]" میزان سرمایه اجتماعی در نظام های مختلف به نوع نظام های سیاسی سیستم و حکومت ها بستگی دارد و امروز میدان تجربی انقلاب های منطقه و جنبش های مردمی بیش از پیش برای اندیشمندان علوم اجتماعی این باور را نهادینه می نماید که ضمان بقای حکومت ها، پشتوانه مردمی می باشد و به هر میزان حکومت ها خودرأی و مستبدانه عمل نمایند و از پشتوانه و سرمایه اجتماعی مردم محروم خواهند بود و نظام های دیکتاتوری همواره با بحران سرمایه اجتماعی روبرو هستند و شدت و ضعف این سرمایه اجتماعی بر اساس شدت و ضعف دخالت مردم و آراء آنها در تصمیم گیری ها و اداره امور کشور است و امروز در عرصه بین الملل شاهد این واقعیت هستیم که سرنوشت محتوم حاکمانی که توجه به اراده و آراء مردم در تصمیم گیری های خرد و کلان نداشته باشند چیزی جز شکست و سقوط نیست . یکی از مهمترین نمادهای مشارکت مردم و میزان سرمایه اجتماعی حکومت ها، میزان مشارکت مردم در انتخابات می باشد . چراکه هرچه مشارکت مردم در انتخابات بالاتر باشد نشان از پشتوانه قوی مردمی دارد و در این راستا ثبات و صلابت ج.ا.ا همواره ناشی از این پشتوانه قوی مردمی است و همواره این میزان مشارکت بالای مردمی در انتخابات های مختلف معادلات دشمنان نظام در عرصه بین الملل را برهم ریخته و امید آنها در اجراء نقشه های شوم خود علیه نظام را نا امید کرده است و به جرأت می توان گفت میزان مشارکت بالای مردم در انتخابات همتای توان نظامی و دفاعی از قدرت بازدارندگی برخوردار است . در این راستا فرمایشات مقام رهبری در اول فروردین ۸۸ بسیار گویا و راهگشا می باشد: "انتخابات سرمایه گذاری عظیم ملت ایران است . مثل اینکه شما سرمایه سنگین و عظیمی را در بانک می گذارید . بانک با آن کار می کند و شما از سودش استفاده می کنید . ملت ایران سرمایه گذاری عظیمی می کند، سپرده گذاری بزرگی انجام می دهد و سود آن را می برد . آراء یکایک شما مردم سهمی از همان سرمایه گذاری و سپرده گذاری است . هر رأیی که شما در صندوق می اندازید مثل امنیت که بخشی از پول آن سپرده را دارید تأمین می کنید . یک رأی هم اهمیت دارد هرچه انتخابات پرشورتر باشد عظمت ملت ایران بیشتر در چشم مخالفان و دشمنان دیده خواهد شد . دوستان شما هم در دنیا خوشحال می شوند." فرمایشات مقام معظم رهبری، بخوبی گویای تمایز ملت ایران از سایر ملل دنیاست و این که امتیاز ملت ایران و حکومت ایران پیوند ملت با ارکان نظام می باشد که در واقع این عظمت را امروز، ما در مقایسه با سایر کشورهای منطقه و حتی کشورهای غربی بخوبی مشاهده می نماییم و درست به همین دلیل بود که نقطه هدف دشمنان نظام در انتخابات ۸۸ جدا کردن این سرمایه اجتماعی از نظام و بی اعتماد سازی مردم نسبت به حاکمیت با استفاده از حربه "دروغ بزرگ تقلب" بود و البته ملت ایران در حماسه ۹ دی پیوند خود با حاکمیت را یکبار دیگر در مقابل دیدگان بهت زده فتنه گران و دشمنان نظام به نمایش گذاشت و این مردم ایران بودند که یکبار دیگر برای پاسداشت از این سرمایه اجتماعی بار دیگر هوشمندانه به میدان آمدند و صد البته رهبر معظم انقلاب با فهم دقیق این هدف دشمنان نظام با ایستادگی در مقابل قانون شکنان اجازه نادیده گرفتن حق

انتخاب مردم و بی حرمتی به آراء ۴۰ میلیونی مردم را ندادند. هرچند سرمایه اجتماعی در انتخابات به تنهایی مشاهده نمی شود و تعاون و مشارکت مردم و جامعه مدنی و فعالیت های داوطلبانه مردم در قالب تشکل های مردمی و NGO ها و خدمت رسانی در قالب های تعریف شده در جامعه مدنی از ا رکان دیگر این سرمایه اجتماعی می باشد اما بنای پرداختن به این موضوعات را در این مقاله نداریم . در این میان ظهور اراده عمومی بویژه در قشر زنان و جوانان متبلور است و شاید بتوان گفت تأثیرگذاری این دو قشر بیش از سایر اقشار در منظر تحلیلگران و جامعه شناسان مهم می نماید. جوانان بعنوان قشری پرشور و انرژی و دارای انگیزه جهت مشارکت و دور دور از ملاحظات و تعلقات از اقشار مهم در انتخابات به شمار می آیند و زنان بعنوان مهمترین قشر تأثیر گذار در مشارکت های اجتماعی و انتخابات همواره مورد تأکید حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری بوده اند. "نقش اجتماعات زنان در پیروزی انقلاب از اجتماعات مردان بیشتر بود. یعنی حضور زنان در مبارزات عمومی و سیاسی یک نقش چندگانه داشت. مرد یک نفر بود و خودش در مبارزات و اجتماعات و راهپیمایی ها شرکت می کرد اما وقتی زن خانه وارد میدان می شود درواقع آن خانواده را به صحنه می آورد [2]" و البته ایشان در ادامه همین صحبت تأکید بر آگاهی سیاسی زن و رشد سیاسی این قشر تأثیرگذار دارند و در این شرایط این نقش و وظیفه احزاب و تشکل های سیاسی است که برنامه ویژه و مشخصی برای رشد آگاهی های سیاسی و اجتماعی بانوان بعنوان مهمترین قشر در ایجاد سرمایه اجتماعی نظام داشته باشند . هر چند که معمولاً این سهم یعنی تقویت آگاهی و هویت سیاسی اجتماعی زنان توسط احزاب و تشکل های سیاسی مغفول واقع می شود و تنها به هنگام انتخابات و جهت جذب آراء زنان، جریانات سیاسی تلاش دارند از این ظرفیت اجتماعی بهره لازم را ببرند . و باید گفت این در جای خود جفا در حق زنان جامعه و بی توجهی نسبت به دیدگاه حضرت امام و مقام معظم رهبری در رابطه با ضرورت حضور تأثیر گذار زن در مناسبات سیاسی و اجتماعی است . مقام معظم رهبری در فرازی از فرمایشات خود بانوان و فعالان زن را فراخوان می نمایند تا در رابطه با نقش زن مسلمان در پیشرفت جامعه و نقش او در تشکل های سیاسی و افزایش معرفت و معلومات فکر کنند . [3] و البته نکته مهم و پایانی آنکه هرچه روند انتخابات منطقی تر باشد ظرفیت ایجاد پیوندهای بیشتر اجتماعی و تقویت سرمایه های اجتماعی نظام را بیشتر خواهد نمود. و در این مسیر حضور پر رنگ زنان نه تنها بعنوان رعی دهنده بلکه بعنوان انتخاب شونده در جایگاه مهمی چون انتخابات مجلس شورای اسلامی منجر به تقویت مشارکت قشر زنان و انگیزه و اراده عمومی جامعه زنان برای شرکت در انتخابات خواهد شد . مسئله ای که باز از منظر احزاب و نخبگان سیاسی مغفول واقع شده ناشی از نوعی کم توجهی به فرمایشات حضرت امام و مقام معظم رهبری می باش د حضرت امام در فرمایشات خود تأکید می فرمایند که "زن باید در مقدرات اساسی مملکت دخالت نماید . [4]" و اینکه آیا چه جایگاهی مهمتر از مجلس شورای اساسی که زنان می بایست در عرضه قانونگذاری و جهت گیری های کلان نظام نقش و اثر خود را منصفه ظهور بگذارند . مقام معظم رهبری هم مکرر تأکید بر توجه به صلاحیتهای زنان داشته اند و در فرازی از سخنان خود ضمن تأکید بر صلاحیتهای خوبی که در زنان هست تأکید فرمودند که توجه به انتخاب اصلح می بایست باشد و در این میان زنان را هم در کنار مردان ببینند و بدون هیچ گونه تعصب اصلح را انتخاب نمایند و البته در ادامه اشاره می نمایند که ای ن یک عرف و فرهنگ است و این چیزها

دستوری نیست که بخشنامه صادر کنیم. بلکه اینها جزء فرهنگ و باورهای جامعه است و باید اینقدر گفته شود اینقدر تکرار و استدلال شود تا جا بیفتد. [5] و البته این فرمایشات و نظرات مبنای بند ۱۱۶ قانون حقوق و مسئولیتهای زنان مصوب مجلس هفتم شد که در این بند تأکید بر حق شرکت در انتخابات و حق انتخاب شدن در مجلس یا شوراهای مختلف برای زنان گردیده است. بر اساس مقدمات فوق الذکر می توان نتیجه گرفت برگزاری انتخاباتی منطقی متوازن و هوشمندانه منجر به تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش انگیزه جهت حضور در انتخابات می گردد و این مهم رسالت سنگین احزاب و جریانات سیاسی متعهد به نظام و انقلاب می باشد که بر تأکید رهبر معظم انقلاب در اهمیت پاسداشت و حرمت انتخابات توجه ویژه داشته باشند و برنامه ریزی خود را معطوف به تحقق این مهم نمایند. والسلام

[1] صحیفه امام جلد ۱۳، صفحه ۱۳۹ (۵۹/۶/۱۹)

[2] مقام معظم رهبری در جمع خواهران ارومیه ۱۳۷۵/۶/۲۸

[3] مقام معظم رهبری در دیدار پرستاران (۷۳/۷/۱۰)

[4] سخنرانی در جمع بانوان قم ۱۳۵۷/۱۲/۱۳

[5] بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان ۱۳۶۹/۱۰/۱۶